

Tendencie vývoja etnických vzťahov na Slovensku: Interview o výsledkoch výskumu

Workshop s názvom *Tendencie vývoja etnických vzťahov na Slovensku: Interview o výsledkoch výskumu* sa bude konať 17. 12. 2020 v čase od 12:00 do 14:00 v priestoroch Filozofickej fakulty UPJŠ, v budove Platón. V rámci aktuálnej epidemiologickej situácie zvolili organizátori preniesť podujatie do online priestoru, čím ho zároveň sprístupnili širšej skupine možných návštevníkov. Cieľom podujatia je priblížiť aktuálne výsledky výskumu problematiky, ktoré vychádzajú z rovnomenného, aktuálne implementovaného projektu v rámci schémy APVV.

Projekt APVV s názvom *Tendencie vývoja etnických vzťahov na Slovensku (komparatívny výskum národnostnej problematiky v rokoch 2004 – 2020)*, vedený pod kódom APVV-15-0475¹ je implementovaný v spolupráci Centra spoločenských a psychologických vied SAV – Spoločenskovedného ústavu v Košiciach, Katedry histórie a Katedry politológie Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach. Hlavným riešiteľom je **prof. PaedDr. Štefan Šutaj, DrSc.**, a na realizácii projektu sa podieľa osem riešiteľov, štyria doktorandi a dvaja externí spolupracovníci. Projekt je realizovaný od roku 2016, pričom výskum a z neho vyplývajúce výsledky sa završia rokom 2020.

Východisková idea projektu je komparácia jeho výsledkov s výsledkami výskumu realizovaného v rokoch 2004 – 2005 v rámci úlohy podporenej štátnym programom výskumu a vývoja 2003/2005 pod názvom „*Národ, národnosti a etnické skupiny v procese transformácie slovenskej spoločnosti*“. Zber údajov sa uskutočnil v mesiacoch november 2004 – január 2005 na vzorke 1 280 respondentov z 8 súborov – Maďari, Rusíni, Ukrajinci, Nemci, Rómovia, Židia, Česi a Slováci z národnostne zmiešaných oblastí.

Na tomto základe spočíva cieľ aktuálneho projektu v troch základných rovinách. Po prvé je to analýza vývoja národnostných vzťahov v rokoch 2004 – 2016, v rámci ktorej je zámerom postihnúť: vývoj v oblasti národnostných vzťahov, stratégiu národnostnej politiky SR, ciele a zámery politických strán v závislosti od etnickej príslušnosti, demografický vývoj národnostných menšín na začiatku 21. storočia, kooperáciu európskej a slovenskej politiky v oblasti inštitúcií a riadenia národnostnej politiky, zhodnotenie činnosti a politiky jednotlivých vlád v sledovanom období, vnímanie histórie národnostných menšín, skúmanie historickej pamäte s osobitným zameraním na historické udalosti s etnickým pozadím (slovensko-maďarské vzťahy, rusínsko-ukrajinské vzťahy, vzťahy majority a minority, rómska problematika, nové menšiny, migrácia, bezpečie...). Osobitne sledovať aj vzťahy s materskými štátmi menšín žijúcich na Slovensku. Po druhé je to realizácia interdisciplinárne orientovaného empirického výskumu, zameraného na ťažiskové teoretické, metodologické a praktické otázky etnicity a národnostných vzťahov. Samotný výskum zahŕňa základné tematické bloky ako charakteristika respondenta v sociálnom a etnokultúrnom kontexte (komponenty etnicity – etnická identita, materinský jazyk, národnostné školstvo; prežívanie a uvedomovanie si etnicity), reflexia histórie a jej dopad na súčasné medzietnické vzťahy (história a súčasnosť), vývoj a postavenie minority v právnom a filozoficko-politologickom kontexte (ľudské práva, práva menšín, perspektívy vývoja etnických spoločenstiev), vnímanie a posudzovanie aktuálnych otázok verejného (v rámci neho aj národnostného) a politického života, postoje k migrantom, vnímanie bezpečia, identifikačné znaky osoby, rodiny a domácnosti. Po tretie je to samotné sprostredkovanie výsledkov verejnosti, študentom vysokých škôl a verejným inštitúciám, a to predovšetkým formou workshopov, prednášok či riadených rozhovorov².

¹ Osobitne pozri web projektu: <https://apvv-projekt7.webnode.sk/>

² <https://apvv-projekt7.webnode.sk/menu/>

V rámci implementácie projektu boli realizované dve vedecké konferencie a šesť workshopov pre vysokoškolských študentov. Zároveň boli publikované aj viaceré výstupy, pričom za kľúčové možno považovať tri zborníky³, jednu kolektívnu monografiu⁴ a jednu autorskú monografiu⁵. Zborníky a kolektívne monografie sú zostavené aj v anglickej jazykovej mutácii a dostupné online na webovej stránke projektu.

Na pripravovanom workshope svoje aktuálne výsledky predstavia riešitelia projektu pôsobiaci na jednotlivých participujúcich inštitúciách. Za Katedru histórie FF UPJŠ vystúpi hlavný riešiteľ projektu **prof. PaedDr. Štefan Šutaj, DrSc.**, za Katedru politológie FF UPJŠ **doc. PhDr. Jana Šutajová, PhD.**, a za Centrum spoločenských a psychologických vied **Mgr. Mária Ďurkovská, PhD.**, a **Mgr. Lucia Heldáková, PhD.** Rozhovor s nimi bude viesť **Mgr. Nikola Regináčová, PhD.**, spoluriešiteľka projektu za Katedru histórie FF UPJŠ.

Mgr. Mikuláš Jančura, PhD.
KH FF UPJŠ

³ ŠUTAJOVÁ, Jana. ŠUTAJ, Štefan. KACEROVÁ, Barbara [eds.]. *Stredoeurópske súvislosti národnostného vývoja na začiatku 21. storočia*. Prešov: UNIVERSUM, 2019. Dostupné online: https://apvv-projekt7.webnode.sk/files/200000180-a1231a1235/def_R2019-SUTAJ-Stredoeuropske-suvislosti.pdf

ŠUTAJ, Štefan. REGINÁČOVÁ, Nikola. HELDÁKOVÁ, Lucia [eds.]. *Aktuálne otázky výskumu národnostnej politiky a národnostných vzťahov na Slovensku v 20. a 21. storočí*. Prešov: UNIVERSUM, 2017. Dostupné online: <https://apvv-projekt7.webnode.sk/files/200000099-a649ba7437/2017-SUTAJ-Narodnostna%20politika%20SR.pdf>

REGINÁČOVÁ, Nikola. ŠUTAJ, Štefan. ĎURKOVSKÁ, Mária [eds.]. *Etnické vzťahy na Slovensku na začiatku 21. storočia*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Filozofická fakulta, 2020.

⁴ ŠUTAJ, Štefan. a kol. *Tendencie vývoja etnických vzťahov na Slovensku (komparatívny výskum národnostnej problematiky v rokoch 2004-2020). Záverečná správa z výskumu*. Prešov: UNIVERSUM, 2019. Dostupné online: <https://apvv-projekt7.webnode.sk/files/200000181-6b06d6b071/2019-SUTAJ-Tendencie-vyvoja-etnik.pdf>

⁵ ŠUTAJOVÁ, Jana. *Zákon o národnostiach a Rada vlády Slovenskej socialistickej republiky pre národnosti (predstavy a realita)*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Katedra politológie, 2019. Dostupné online: [https://apvv-projekt7.webnode.sk/files/200000175-5af6b5af6d/Z%C3%A1kon%20o%20n%C3%A1rodnostiach%20a%20Rada%20vl%C3%A1dy%20Slovenskej%20socialistickej%20republiky%20pre%20n%C3%A1rodnosti%20\(predstavy%20a%20realita\).pdf](https://apvv-projekt7.webnode.sk/files/200000175-5af6b5af6d/Z%C3%A1kon%20o%20n%C3%A1rodnostiach%20a%20Rada%20vl%C3%A1dy%20Slovenskej%20socialistickej%20republiky%20pre%20n%C3%A1rodnosti%20(predstavy%20a%20realita).pdf)